

Nauji natūralūs bioaktyvių molekulių šaltiniai žmonių ir gyvūnų mitybai: nuo augalų ir tvarios gamybos iki pridėtinės vertės saugesnio maisto/pašarų ruošimo

Gyvūnų mokslų fakulteto Gyvūnų auginimo technologijų institute pradėtas įgyvendinti projektas „Nauji natūralūs bioaktyvių molekulių šaltiniai žmonių ir gyvūnų mitybai: nuo augalų ir tvarios gamybos iki pridėtinės vertės saugesnio maisto/pašarų ruošimo“, remiamas Baltijos šalių ir Vokietijos aukštųjų mokyklų biuro per Vokietijos akademių mainų tarnybą (DAAD) Vokietijos Federacinės Respublikos Užsienio reikalų ministerijos lėšomis (projekto trukmė 2024 06 01 – 2024 11 15). Šio projekto tikslas - pristatyti įvairius augaluose esančius biologiškai aktyvius junginius ir jų pirmtakus, pabrėžiant jų pokyčius visoje grandinėje “nuo ūkio/lauko iki stalo“. Šio projekto metu bus pristatyti nauji, ekonomiškiesni ir aplinką tausojantys technologiniai sprendimai augalų perdirbimo pramonės šalutinių produktų valorizavimui. Projektui vadovauja Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Gyvūnų mokslų fakulteto Gyvūnų auginimo technologijų instituto prof. dr. Elena Bartkienė, projekto dalyviai: vyresniosios mokslo darbuotojos dr. Dovilė Klupšaitė ir dr. Vytautė Starkutė, doc. dr. Jurgita Dailidavičienė, doktorantai: Ernestas Mockus ir Ernesta Tolpežnikaitė. Projekto partneriai - Bonos universitetas, Vokietija (prof. dr. Nazim Gruda), Weihenstephan-Triesdorf taikomųjų mokslų universitetas, Vokietija (prof. dr. Iryna Smetanska) ir Maisto saugos, gyvūnų sveikatingumo ir aplinkosaugos institutas – BIOR, Latvija (prof. dr. Vadims Bartkevics). Augalinio maisto ir pašarų kokybė yra sudėtingas, daugialypis ir multikomponentis klausimas, priklausantis nuo daugelio veiksnių. Siekiant užtikrinti maisto ir pašarų saugą bei kokybę, taikoma strategija “nuo ūkio/lauko iki stalo“. Pastarosios strategijos tikslas – paspartinti maisto grandinės perėjimą prie tvarios sistemos, turinčios neutralų arba teigiamą poveikį aplinkai; padėti sušvelninti klimato kaitą ir (ar) prisitaikyti prie jos padarinių; sumažinti biologinės įvairovės nykimą; užtikrinti aprūpinimo maistu saugumą, sveikatai palankią mitybą bei, tuo pačiu, visuomenės sveikatą, užtikrinant, kad kiekvienas galėtų gauti pakankamą kiekį saugaus ir kokybiško maisto už prieinamą kainą. Įgyvendinant šią strategiją užtikrinama ekonominė grąža, skatinant Europos Sąjungos tiekimo sektoriaus konkurencingumą ir sąžiningą prekybą. Vertinant augalų potencialą, daugelis jų yra vertingi didelės pridėtinės vertės bioaktyvių junginių ir (ar) jų pirmtakų šaltiniai. Šie biologiškai aktyvūs junginiai (bei jų pirmtakai) yra naudingi žmonių ir (ar) gyvūnų sveikatai, todėl yra plačiai tyrinėjami mokslo bendruomenės. Nors ši tema sulaukia didelio mokslininkų dėmesio visame pasaulyje, tačiau iki šiol, susistemintų duomenų apie šių junginių koncentracijas žaliavose, jų konversiją technologinių procesų metu ir funkcionalumą, t.y., jų biologinį aktyvumą galutiniuose produktuose, yra nepakankamai. Šiuo projektu siekiama pristatyti įvairius augaluose esančius biologiškai aktyvius junginius ir jų pirmtakus, pabrėžiant jų pokyčius visoje grandinėje “nuo ūkio/lauko iki stalo“. Taip pat, šio projekto metu bus pristatyti nauji, ekonomiškiesni ir aplinką tausojantys technologiniai sprendimai augalų perdirbimo pramonės šalutinių produktų valorizavimui. 2024 m. rugsėjo 12 d. (Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Veterinarijos akademijoje, Tilžės 18, Kaunas) bus surengtas mokslinis seminaras (hibridiniu formatu) „Nauji natūralūs bioaktyvių molekulių šaltiniai žmonių ir gyvūnų mitybai: nuo augalų ir tvarios gamybos iki pridėtinės vertės saugesnio maisto/pašarų ruošimo“. Visi besidomintys kviečiami dalyvauti!